

АСТАНА ҚАЛАСЫНЫҢ ҮЕҰ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІН БАҒАЛАУ ТУРАЛЫ ТАЛДАМАЛЫҚ ЕСЕП

Астана, 2023 жыл

Мазмұны

1. Зерттеу пәні мен объектісі	2
2. Зерттеудің мақсаты мен міндеттері	2
3. Зерттеу әдісінің сипаттамасы	3
4. Іріктеу әдістемесі	3
5. Үкіметтік емес ұйымдардың әлеуеті	3
6. Үкіметтік емес ұйымдардың қажеттіліктері	12
7. Қорытынды	20

Астана қаласының үкіметтік емес ұйымдарының қажеттіліктерін бағалау әдіснамасын өзектендіру «үкіметтік емес ұйымдар үшін Азаматтық (ресурстық) орталықтардың жұмыс істеуін ұйымдастыру және қамтамасыз ету» жобасы шеңберінде жүргізілді. Жобаның мақсаты үкіметтік емес ұйымдарды дамыту және нығайту үшін «бір терезе» қағидаты бойынша азаматтық орталық құру арқылы азаматтық белсенділік деңгейін арттыру болып табылады.

1. Зерттеу пәні мен объектісі

Зерттеу нысаны – Астана қаласының үкіметтік емес ұйымдарының өкілдері.

Зерттеу пәні ұйымдардың қолда бар әлеуеті және қажеттіліктердің болуы болып табылады.

2. Зерттеудің мақсаты мен міндеттері

Бұл зерттеудің мақсаты – жұмыс істеп жүрген ҮЕҰ әлеуетін бағалау, олардың өз қызметін тиімді жүзеге асыруға бағытталған қажеттіліктерін анықтау.

Келесі міндеттер мақсатқа жетуге мүмкіндік береді:

1. ҮЕҰ белсенділігінің деңгейін, ауқымын және аясын анықтау;
2. Ұйымдастырушылық әлеует;
3. Қаржыландыру көздері;
4. Материалдық-техникалық қамтамасыз ету;
5. ҮЕҰ-ның оқыту, кеңес беру, сүйемелдеу және басқа да қолдау қажеттіліктерінің болуын анықтау;
6. Анықталған қажеттіліктерді қанағаттандырудың тәсілдерін және басқа да маңызды аспектілерін анықтау.

Деректерді жинау әдісі: Зерттеудің мақсаты мен міндеттеріне қол жеткізу үшін жаппай сауалнама әдісі қолданылады. Бұл әдіс сандық тәсілге негізделген және онлайн сауалнаманы толтыру форматы қолданылады. Сандық зерттеу нақты математикалық және статистикалық модельдерді қамтиды, нәтижесінде зерттелетін көрсеткіштердің нақты сандық мәндері болады, бұл зерттелетін параметрлердің таралуын, сондай-ақ шамасын бағалауға мүмкіндік береді.

3. Зерттеу әдісінің сипаттамасы

Жаппай сауалнама – респонденттің сауалнаманы толтыру арқылы (көбінесе онлайн сауалнаманы пайдалана отырып) жүзеге асырылатын ақпаратты жинаудың дәстүрлі сандық әдісі.

Деректерді жинау құралы логикалық құрылымдалған сауалнама – әлеуметтанулық зерттеу сауалнамасы болып табылады. Сауалнама – белгілі бір ережелер бойынша тұжырымдалған және өзара байланысты сұрақтар жиынтығын қамтитын бастапқы ақпаратты жинаудың стандартты құралы. Әлеуметтанулық сауалнаманың қасиеттері мен сапасы, оның көлемі, құрылымы, сұрақтарды құрастыру ерекшелігі тығыз байланысты және осы құралды (жаппай) пайдалану болжанатын сауалнама түрімен, сондай-ақ зерттеу объектісінің ерекшеліктерімен анықталады.

Әлеуметтанулық сауалнаманың құрылымы үш блоктан тұрады: 1) өтінішті, респондентке зерттеу туралы ақпаратты, толтыру жөніндегі нұсқаулықты және т.б.

қамтитын кіріспе; 2) зерттелетін мәселе бойынша нақты сұрақтар жиынтығын қамтитын негізгі. Бұл блокта зерттелетін мәселенің әртүрлі аспектілеріне немесе жекелеген тақырыптарға арналған бірнеше бөлімдер болуы мүмкін; 3) қызмет мерзімі, қаржыландыру көлемі, қызмет саласы, қаржыландыру көздері және т. б. сияқты ұйымның сипаттамалары туралы сұрақтар жиынтығын қамтитын әлеуметтік-демографиялық.

4. Іріктеу әдістемесі

Зерттеу аясында Астана қаласының үкіметтік емес ұйымдарының 100 өкілінен сұхбат алынды. Бұл жағдайда мамандандырылған квоталық іріктеме пайдаланылмайды, респонденттер кездейсоқ таңдалады.

5. Үкіметтік емес ұйымдардың әлеуеті

Астана қаласының үкіметтік емес ұйымдарының әлеуетін қарастыра отырып, ең алдымен олардың қызметінің салалары мен ауқымын зерттейміз.

Сауалнамаға қатысушы ұйымдардың ең үлкен үлесі халықтың әлеуметтік осал топтарын қолдау саласында жұмыс істейді (37,30%). Азаматтардың денсаулығын қорғауды және салауатты өмір салтын насихаттауды тағы 22% ҮЕҰ таңдап, 20,30%-ы азаматтар мен ұйымдардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды таңдады. Ұйымдардың 16,90%-ы өз қызметінің саласын «өмірлік қиын жағдайда жүрген адамға (отбасына) көмек көрсету» деп атап өтті. Ұйымдардың 15,30%-ы «жастар саясаты мен балалар бастамаларын қолдау», «отбасылық-демографиялық және гендерлік мәселелерді шешуге жәрдемдесу», «жетім балаларға, толық емес және көп балалы отбасылардағы балаларға көмек көрсету» және «халықты жұмыспен қамтуды қамтамасыз етуге жәрдемдесу» салаларында өз қызметін жүзеге асырады. Қалған ұйымдардың үлесі ҮЕҰ қызметінің әрбір саласы бойынша 10,20%-дан кем болды (1-Диаграмма).

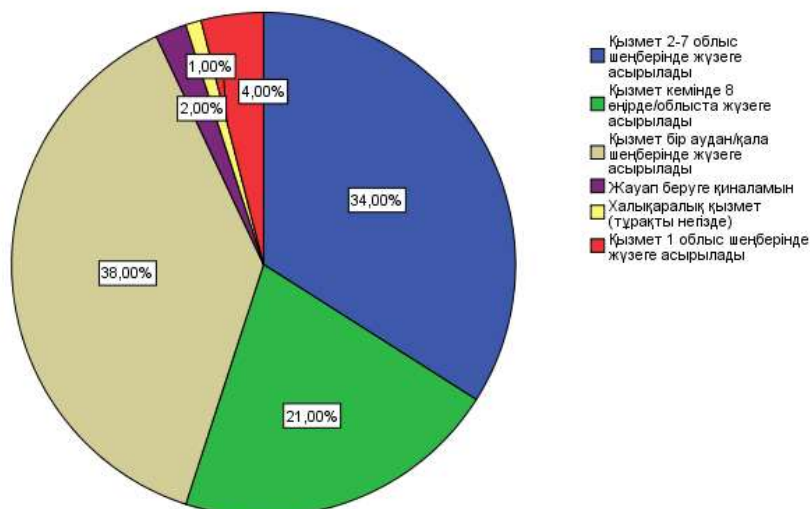

Министрдің «Үкіметтік емес ұйымдар өз қызметі жөнінде мәліметтерді ұсыну және олар туралы дерекқорды қалыптастыру қағидалары» бұйрығында сипатталған үкіметтік емес ұйымдардың жиырма қызмет саласының тек екеуі ғана бірде-бір ҮЕҰ-мен белгіленбегенін атап өткен жөн: «тарихи-мәдени мұраны қорғау» және жануарлармен жауапты қарым-қатынасты қалыптастыру, оның ішінде жануарларға арналған баспаналарды қолдау саны. Респонденттердің 30,50%-ы «Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де әлеуметтік маңызы бар бағыттарды» атап өтті, бұл НҚА-да бар ҮЕҰ қызметінің бағыттарының пысықталмағанын немесе ұйымдардың едәуір үлесінде қызметтің белгілі бір бағытының жоқтығын көрсетуі мүмкін.

Барлығы ұсынылған қызмет бағыттарының тізімінен бес бағыттан артық емес таңдауға болады. Бағыттардың ең көп санын 18 ұйым, ең азын 46 ұйым таңдады. Орта есеппен бір ҮЕҰ қызметін 2,32 бағыт бойынша жүзеге асырады.

Астана қаласының үкіметтік емес ұйымдарының қызметін аумақтық қамту көп жағдайда қала аумағынан асып түседі (2-Диаграмма).

Өз қызметіңіздің аумақтық қамтылуын көрсетіңіз

Осылайша, ұйымдардың 60,00%-ы өз қызметін тек қаланың өзінде ғана жүзеге асырмайтынын атап өтті. Оның 21,00%-ы 8-ден астам облыста жобаларды іске асырады және 1,00%-ы (бір ұйым) Халықаралық қызметті жүзеге асырады.

3-диаграммада Астана қаласының ҮЕҰ қызметінің аумағын толығырақ қарастырайық. Осылайша, елордада тіркелген барлық ұйымдар өз қызметін оның аумағында жүзеге асырмайды, 1,00% (бір ұйым), Ақмола облысында жобаларды іске асыруда.

Елордадан басқа, сауалнамаға қатысушы ҮЕҰ өз қызметін жақын маңдағы аумақтарда жиі жүзеге асырады:

Ақмола облысы – ұйымдардың 38,00%;

Қарағанды облысы – ұйымдардың 27,00%;

Павлодар облысы – 26,00%;

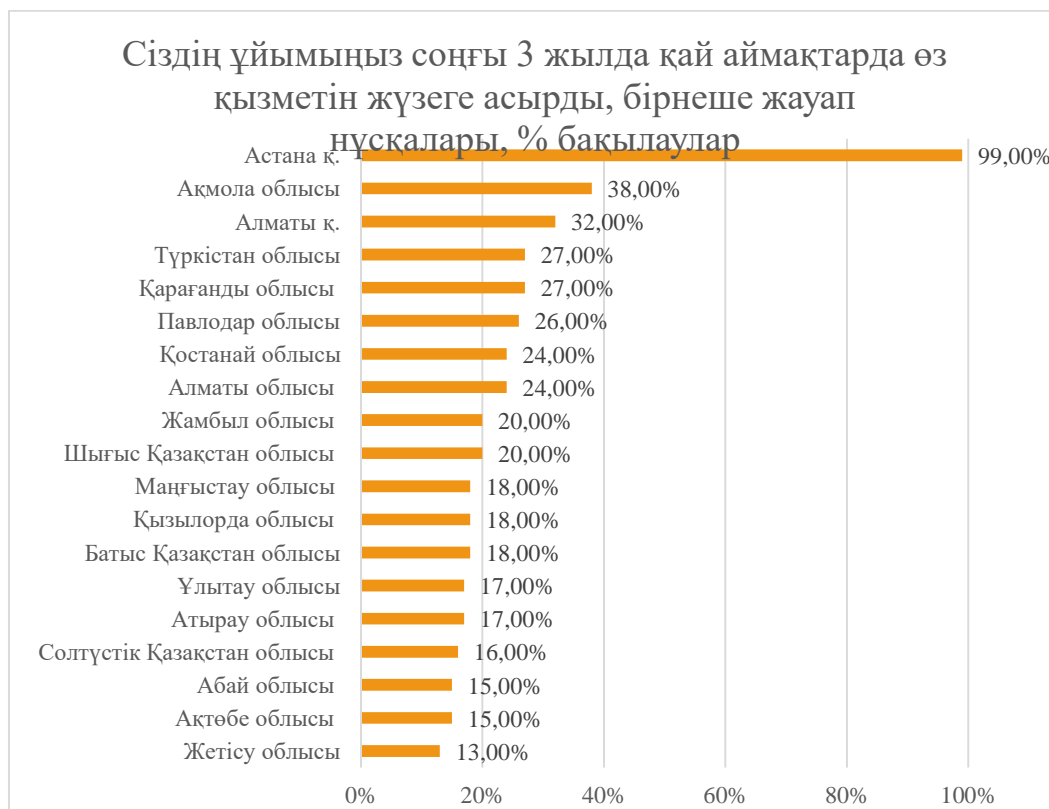
Қостанай облысы-24,00%.

Сондай-ақ мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты іске асыру үшін айтарлықтай бюджеттері бар аумақтарда:

Алматы-ұйымдардың 32,00%;

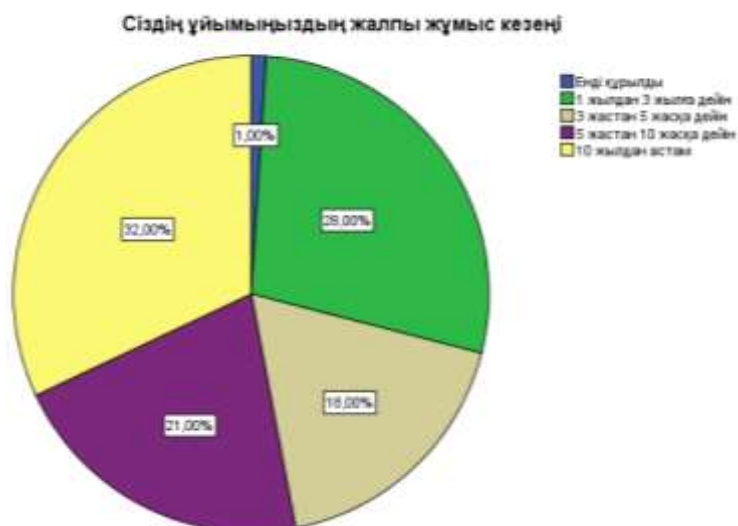
Түркістан облысы-ұйымдардың 26,00%;

Алматы облысы-24,00%.

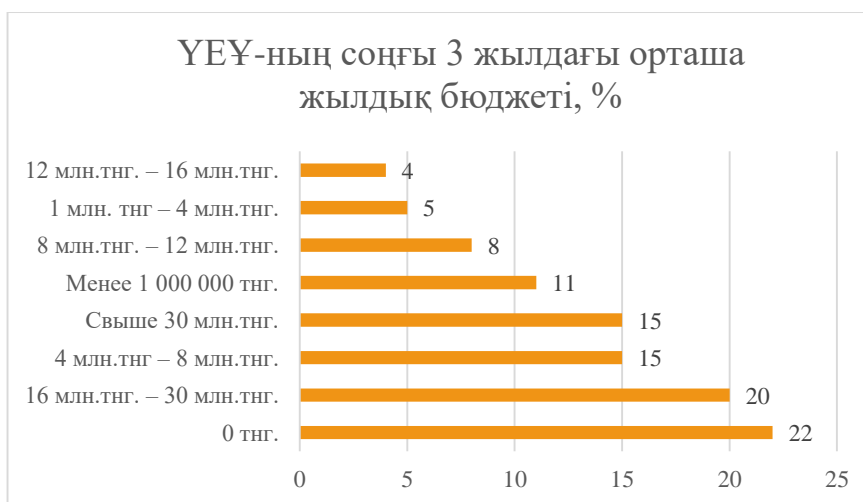
Қаланың зерттелетін үкіметтік емес ұйымдарының жұмыс тәжірибесі соңғы үш жылда тіркелген ұйымдардың өскенін көрсетеді (4-Диаграмма). Алайда, сауалнамаға қаланың «жас» ұйымдары жиі қатысты деген болжам бар, бұл оқу, кеңес беру немесе басқа қолдауға деген қажеттіліктің жоғарылауына байланысты азаматтық орталықпен жиі байланыс түрі.

Мәселен, сауалнамаға қатысушы ҮЕҰ-ның 28,00%-ы 0-ден 3 жылға дейінгі жұмыс тәжірибесіне ие. Шамамен бірдей (32,00%) 10 жыл немесе одан да көп жұмыс тәжірибесі бар.

Ұйымдар қызметінің ауқымын өлшеудің тағы бір маңызды тәсілі – олардың қаржылық мүмкіндіктерін бағалау (қаржыландыру көлемі). Осы мақсатта ҰЕҰ өкілдеріне жылдық бюджеттің орташа мөлшері туралы сұрақ қойылды. Бұл сұраққа жауаптардың таралуы 5-диаграммада көрсетілген. Жауаптарды бөлуден Астана қаласының ҰЕҰ-ның бестен бір бөлігі соңғы 3 жылда қаржыландырылмағаны анық. Сірә, бюджет туралы мәселені ҰЕҰ өкілдері бюджеттен немесе халықаралық ұйымнан жобаларды тікелей қаржыландыру ретінде бағалады және жеке салымдар, қайырымдылық және басқалары ескерілмеді, өйткені бұдан әрі (6-Диаграмма) ұйымдардың тек 5% кіріс көздері жоқ екенін атап өтті. Алайда, табысы жоқ ұйымдардың үлесі өткен жылдан бастап 8,70%-ға қысқарды. Орташа кірістер мен жыл сайынғы орташа деңгейден жоғары кірістер ұйымдардың 35,00% құрайды.

5-Диаграмма

Зерттеу нәтижелеріне сәйкес, Астана қаласының ҰЕҰ-ның орташа бюджеті 10 миллион теңгеге тең, бұл өткен жылмен салыстырғанда 5 миллионға артық. Бюджет көлемі мен ұйымның тәжірибесі арасында ешқандай корреляция анықталған жоқ.

Бюджет мөлшерін анықтағаннан кейін ҰЕҰ-ның кіріс көздерін қарастыру қажет. Сауалнама аясында респонденттерге соңғы үш жылда өз ұйымдары пайдаланатын табыс көздерін анықтау ұсынылды. Таңдау ретінде респонденттерге 7 негізгі табыс көзі ұсынылды (6-Диаграмма). Дереккөздердің танымалдылық рейтингі келесідей болды:

1. Жеке салымдар (құрылтайшылар, басшылар, ҰЕҰ мүшелері)
2. Мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс
3. Жеке қайырымдылық
4. Демеушілік көмек
5. Мемлекеттік гранттар
6. ҰЕҰ коммерциялық қызметі / ақылы қызметтер
7. Мүшелік жарналар
8. Халықаралық гранттар
9. Тендерлер (Мемлекеттік сатып алулар)
10. Қаржыландыру жоқ

Сондай-ақ, респонденттер негізгі тізімге енбеген жеке жауап нұсқаларын қоса алады. Осылайша, сауалнамаға қатысқандардың 5,00%-ы бірде-бір кіріс көзі жоқ екенін көрсетті.

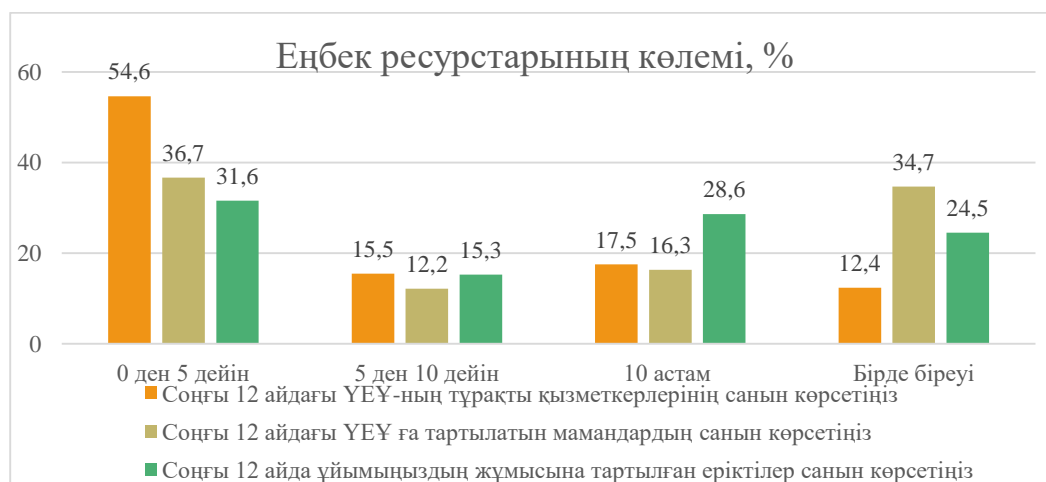
Сауалнамаға қатысқан әрбір адам 4-ке дейін жауап нұсқаларын көрсете алады. Орташа алғанда, ұйымдарда екі түрлі табыс көзі болды (2,04), бұл өткен жылғы көрсеткіштен (1,9) жоғары.

6-Диаграмма

Қызығушылық тудыратын келесі аспект-бұл еңбек ресурстарының көлемі. Көптеген ұйымдардың шағын штаты бар-бес адамға дейін (67,00%), бұл өткен жылмен салыстырғанда 5,20%-ға аз (72,2%). Штаты бес қызметкерден асатын ұйымдар 33% құрайды. МЖӘ шарттары бойынша жұмыс істейтін қызметкерлер мен еріктілер саны еңбек шарттары бойынша жұмыс істейтін қызметкерлер санына қарағанда «0-ден 5-ке дейін» төменгі шегінен асып түсетіні анық (7-Диаграмма). Сондай-ақ, ұйымдағы қызметкерлер саны өткен жылмен салыстырғанда артқанын атап өткен жөн.

7-Диаграмма

Корреляциялық талдау әлі де штаттық қызметкерлер саны мен ұйымның бюджеті арасында байланыс бар екенін көрсетеді (бұл өте күтілетін). Сонымен, үлкен бюджеті бар ұйымдарда күтілгеннен гөрі үлкен қызметкерлер штаты бар, ал керісінше, шағын бюджеті бар ҰЕҰ-да қызметкерлердің шағын штаты жиі болады (Пирсонның корреляциясы 0,247-ге тең, 0.05 мәні бар). Ұйымдағы еріктілер саны мен ұйымның бюджеті арасындағы одан да маңызды корреляциялық байланыс (Пирсонның корреляциясы 0.01 мәнімен 0,357). Ірі жобалардағы жұмыс көлемі үлкен бюджетке сәйкес келеді немесе волонтерлік бастамаларды іске асыруға бюджетте қарастырылған қаражаттың үлкен көлемі туралы не айтуға болады.

ҰЕҰ-ның соңғы 12 айдағы еңбек ресурстары қалай өзгерді 8-диаграммада көрсетілген. Сауалнамаға қатысушылар көбінесе ұйымдағы еріктілер санының артқанын атап өтті (42%).

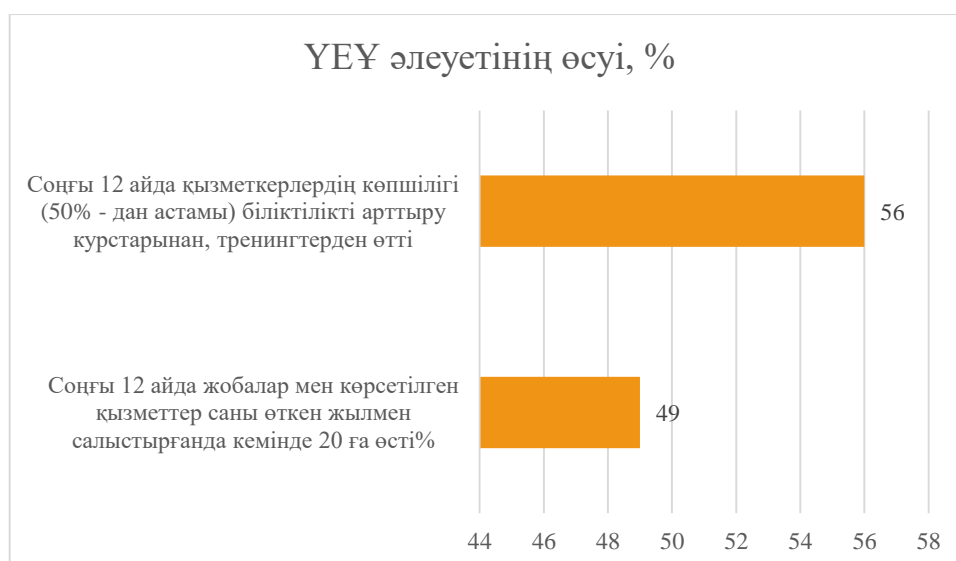
8-Диаграмма

ҰЕҰ-респонденттердің шамамен бірдей үлесі штаттық қызметкерлер санының (31,00%) және ҚКТК шарттары бойынша жұмыс істейтін қызметкерлер санының (33,00%) артқанын атап өтті. Ұйымдардың 10,00% бұл позициялар қысқарды.

ҰЕҰ-ның едәуір үлесі (42,00%) тартылатын еріктілер санының ұлғаюы байқалады, ал еріктілер санының азайғанын атап өткен ҰЕҰ үлесі тек 5,00% -ын құрады (9-Диаграмма). Осылайша, ұйымдардың әлеуетін арттыру үшін еріктілер мен еріктілерді оқытуға қатысты ұсыныс ағымдағы жылы өзекті болып қала береді.

Соңғы 12 айда сауалнамаға қатысқан ҰЕҰ қызметкерлерінің көпшілігі 56,00% біліктілікті арттыру курстарынан, тренингтерден өтті. Сондай-ақ, ҰЕҰ-ның 49,00% жобалар саны артты (9-Диаграмма). Корреляциялық талдау осы екі көрсеткіш арасындағы байланысты көрсетеді (Пирсонның корреляциясы 0.01 мәнінде 0,345, екі жақты). Осылайша, жобалар санының артуы ұйым қызметкерлерінің біліктілік деңгейінің жоғарылауына байланысты және керісінше.

6. Үкіметтік емес ұйымдардың қажеттіліктері

Астана қаласының ҮЕҰ қажеттіліктерін тікелей зерделеуге көше отырып, ең алдымен ұйымда базалық нормативтік құжаттардың болуын анықтау қажет. Мұндай құжаттардың болуы жұмыс сапасын жақсарта отырып, қызметкерлердің жұмысын стандарттайды және осылайша айтарлықтай жеңілдетеді. 10-диаграммада сауалнамаға қатысушы ҮЕҰ-ның тиісті құжаттары жоқ үлестері ұсынылған.

10-Диаграмма

Ұйымдардың жартысынан көбі жыл сайынғы қызмет туралы есеп жасамайды (52,00%). Ұйымдардың жартысынан азында сыртқы басқару органы туралы ереже жоқ (48,00%) және ұйымдардың тағы 45,00% - қызметкерлер мен еріктілер үшін

лауазымдық нұсқаулықтар жоқ. Сыртқы басқару органы туралы ереже міндетті емес және көбінесе жоғары басқару органының жұмысы тек ұйымның жарғысымен реттеледі, бірақ мұндай құжаттың болуы ұйымда шешім қабылдау тәртібін түсінуді едәуір жеңілдетеді.

Айта кету керек, өткен жылдың аутсайдерлік құжаттары ағымдағы жылы өз позицияларын айтарлықтай жақсартты. Осылайша, 2022 жылы тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу және оларды есепке қою тәртібі туралы ереже ұйымдардың 52,50% әзірленбеген, алайда ағымдағы жылдың нәтижелері бойынша ұйымдардың 37,00% ғана мұндай құжат жоқ. Өсуді көрсететін құжаттардың толық тізімімен 1-кестеде танысуға болады.

1-кесте

Құжаттар жоқ	2022	2023	Рост
Тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу және оларды есепке қою тәртібі туралы ереже	52,50%	37,00%	15,50%
АО көрсеткіштерін қоса алғанда, ұйым қызметінің негізгі көрсеткіштері	54,50%	25,00%	29,50%
Ұйымның құжат айналымы туралы ереже	47,50%	32,00%	15,50%

Ұйымдардың 32,00%-ы есеп саясатының жоқтығына ерекше назар аударған жөн, өйткені бұл нормативтік құжат ҚР Салық кодексіне сәйкес кез келген заңды тұлға үшін міндетті болып табылады.

Портфолионың 33,00%-ы жоқ, бұл сонымен қатар қаржыландыру өтінімдерін әзірлеу кезінде, сондай-ақ ұйымды мүдделі тұлғалар мен ұйымдар арасында жылжыту кезінде қызметкерлердің жұмысын қиындатады.

Соңғы үш құжаттың болмауы сауалнамаға қатысушылардың ҰЕҰ арасында «Жас» ұйымдардың (0-ден 3 жылға дейін) жоғары үлесімен (29,00%) түсіндіріледі.

Ұйымдардың қажеттіліктерін анықтаудың келесі критерийі-ресурстар мен тәжірибенің болуы. Зерттеу әдіснамасының логикасына сүйене отырып, үкіметтік емес ұйымның жұмысын қажетті немесе едәуір жеңілдететін ресурстардың болуын немесе болмауын анықтау қажет. Осылайша, 11-диаграммада ҰЕҰ жауаптарының таралуы көрсетілген, бұл ұйымдардың басым көпшілігінде тренингтер өткізуге арналған жеке үй-жайдың (72,00%), баспа басылымының, журналдың, бюллетеннің (77,00%), сондай-ақ жеке үй-жайдың немесе кеңсенің (71,00%) жоқтығын айқын көрсетеді. Бірақ бұл ұйымдардың тиісті үлесінің тиісті ресурстарға деген қажеттілігі бар дегенді білдірмейді. 11-диаграммдан көріп отырғанымыздай, әлеуметтік желілерде ұйымдардың тек 15,00% ғана парақ жоқ, уақыт өте келе мүдделі тараптарды хабардар етудің бұл әдісі баспа өнімдерін шығару қажеттілігінесыстырды.

ҮЕҰ-респонденттердің ұйымның әртүрлі параметрлеріне қатысты бағалауы өте айқын. 12-диаграммада өз ұйымының жұмысының әртүрлі аспектілерін нашар бағалайтын ұйымдардың үлестері белгілі бір дәрежеде көрсетілген.

Ең нашар бағаларды көбінесе келесі аспектілер алды:

1) ұйымдардың материалдық-техникалық құралдары, болуы да, жай-күйі де.

- ✓ Қолда бар материалдық-техникалық базаның жай – күйі (жарамдылығы, жаңа\ескі) - ұйымдардың 35,00%-ы
- ✓ Материалдық-техникалық жарақтандыру (техниканың, кеңсе жиһазының және т. б. болуы) – ұйымдардың 37,00%-ы

2) қоғаммен байланыс.

- ✓ Ұйымның PR-стратегиясы (коммуникациялар, СММ, әлеуметтік желілер оның ішінде) – ұйымдардың 33,00%-ы
- ✓ Позициялау, ұйым тұжырымдамасын құру-ұйымдардың 31,00%-ы
- ✓ Ұйымның өз қызмет саласындағы орны мен жағдайы-ұйымдардың 23,00%-ы

3) ұйымды және жобаларды басқару.

- ✓ Жобалар мен бағдарламаларды мониторингілеу және бағалау жүйесінің болуы-ұйымдардың 41,00%-ы
- ✓ Қызметкерлердің жұмысын бағалау мен ынталандырудың тиімді жүйесі (HR management policy) - ұйымдардың 39,00%-ы
- ✓ Ұйымның стратегиялық даму жоспары-ұйымдардың 31,00%-ы
- ✓ Қаржыны басқару жүйесі, фандрайзинг-ұйымдардың 42,00%-ы
- ✓ Қызметкерлердің біліктілігін арттырудың әзірленген жүйесі – ұйымдардың 38,00%.

12-диаграммада келтірілген мәліметтер ұйым басшылығының қажеттіліктеріне қатысты және тек оқу іс-шараларының ғана емес, кешенді тәсілді қолданудың қажеттілігін көрсетеді. Басқаша айтқанда, қаланың ҰЕҰ консалтингтік қызметтердің толық пакетін қажет етеді: кеңес беру және сүйемелдеу, жоспарлау, әдістемелік, реттеуші және басқа құжаттарды әзірлеу, басшылық пен персоналға арналған оқыту іс-шаралары және т.б. жалпы алғанда, көптеген параметрлерді бағалау 2022 жылғы нәтижелермен салыстырғанда 2-3%-ға жақсарды.

13-диаграммада ұйым қызметкерлерінің дағдыларына қажеттіліктерді қарастырыңыз. Ұсынылған барлық дағдылар сауалнамаға қатысқан ҰЕҰ арасында танымал екені анық. Қажетті дағдылардың ең аз үлесі сауалнамаға қатысушылардың жартысына жуығын құрады: «өнімді және/немесе қызметті әзірлеу, сынау және орау»- 49,00% және «арнайы бағдарламалармен жұмыс істеу дағдылары (MS Office, Outlook, Word, Power Point, Project, Photoshop, SMM)»- 53,00%.

Үкіметтік емес ұйымдардың қызметкерлері үшін ең өзекті дағдылар:

- 1) басқарушылық ұйымдастыру дағдылары (Стратегиялық жоспарлау, жобалық менеджмент, командаларды басқару) – 70,00%;
- 2) тренингтік дағдылар (тренингтерді әзірлеу және өткізу, тренингтік әдістер) – 62,00%;
- 3) зерттеу дағдылары (ұсынымдар әзірлеу, тәжірибеге бағдарланған зерттеулер)- 62,00%;
- 4) Big data (үлкен деректер дағдылары, деректерді жинау және өңдеу) – 59,00%.

Ұсынылған дағдылардың қалған бөлігін респонденттер жиі атап өтті. Алайда, жалпы алғанда, диаграммада көрсетілген 15 дағдылардың әрқайсысын алу қажеттілігі 2022 жылғы зерттеу нәтижелерімен салыстырғанда 2-5%-ға төмендеді.

Оқыту іс-шаралары тақырыптарының өзектілігі туралы деректер 14-диаграммада келтірілген. ҮЕҰ басым көпшілігінің қызметкерлері үшін белгілі бір дағдылар қажет болған жағдайда, сауалнамаға қатысушы ұйымдар оқыту іс-шаралары тақырыптарының тиісті өзектілігін атап өтеді.

Осылайша, жүргізілген сауалнама нәтижелері бойынша 2022 жылғы сияқты оқыту іс-шараларының өзекті тақырыптары арасында көшбасшылар болды:

Бизнеспен және мемлекетпен қарым-қатынас орнату (51,00%);

Жобалар мен жобалық командаларды басқару (49,00%);

ҮЕҰ үшін қаржылық және қаржылық емес есептілік (39,00%).

Жалпы, оқу іс-шараларының осы тақырыптарының өзектілігі 2022 жылғы зерттеу нәтижелерімен салыстырғанда 1-14%-ға төмендеді.

Зерттеу барысында Астана қаласының ҮЕҰ қажеттіліктері анықталды. Бұл қажеттіліктер негізінен ұйымның адами ресурстарын, олардың дағдыларын, білімі мен жеке қасиеттерін дамытуға қатысты. ҮЕҰ бар олқылықтарды қалай толтыруды жөн көреді 15-диаграммада нақты көрсетілген.

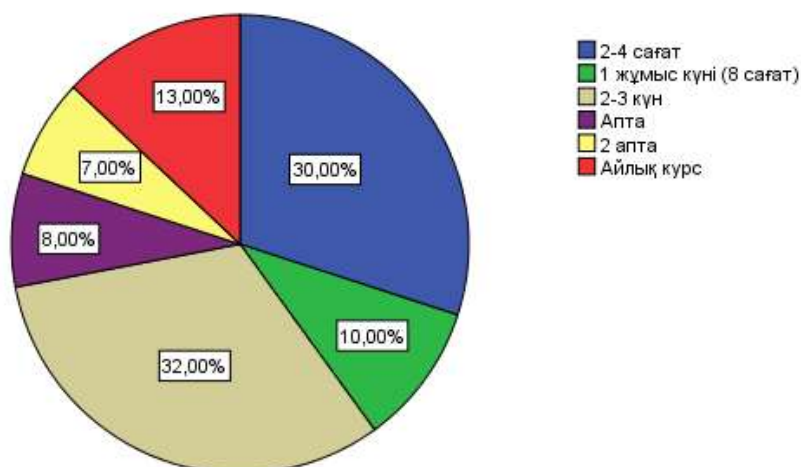
Респонденттердің басым көпшілігі өз қызметкерлерінде қажетті дағдыларды дамыту үшін оқытудың ең практикалық-бағдарланған түрлерін таңдады. Сонымен, респонденттердің 61,00%-ы «Мастер-класстар, воркшоптар, практикалық кейстерді талдау» және тағы 59,00%-ы «Тренингтер (диалог, екіжақты байланыс)» нұсқасын атап өтті. Сауалнама бірнеше жауап нұсқаларын таңдауды көздегендіктен, қалған оқыту форматтарын респонденттер алғашқы екі жауап нұсқасынан басқа көмекші ретінде таңдады.

Респонденттердің басым бөлігі үшін оқу іс-шараларын өткізудің қолайлы уақыты жұмыс күндері, күндізгі немесе кешкі уақытта келеді. (16-Диаграмма).

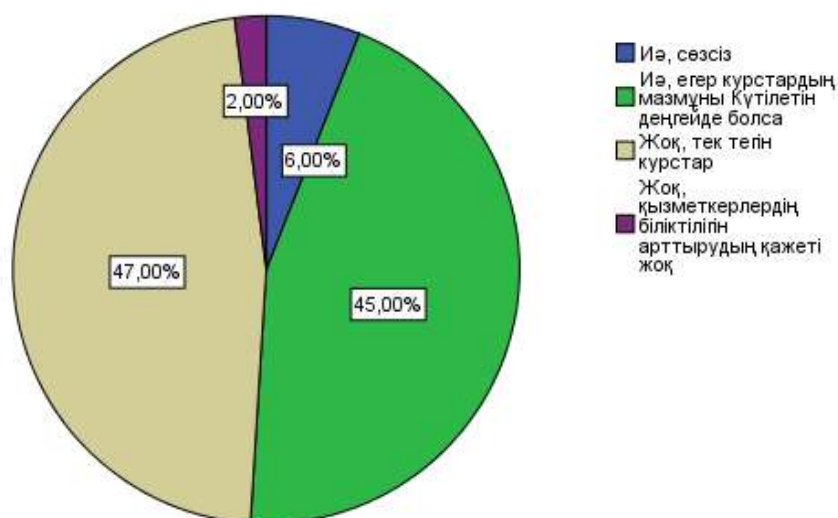
Оқу ұзақтығына келетін болсақ, тақырыптың күрделілігіне байланысты респонденттер қысқа сабақтарды жиі таңдайтыны анық: 2-3 күн немесе 2-4 сағат (17-Диаграмма).

Сіздің ойыңызша, оқу іс-шараларының оңтайлы ұзақтығы қандай болуы керек?

ҮЕҰ-ның сауалнамаға қатысқан өкілдерінің қаржылық жағдайы туралы деректерді ескере отырып, ұйымдардың жартысына жуығы қызметкерлерді оқытуға ақы төлей алмайды (47,00%). Сауалнамаға қатысқан ҮЕҰ-ның шамамен 6,00%-ы ғана өз қызметкерлері үшін біліктілікті арттыру курстарын төлеуге дайын. Алайда, қалған 45,00% ҮЕҰ оқыту сапалы болады және ұйымның дамуына елеулі үлес қосуға мүмкіндік береді деген сенім болған жағдайда қызметкерлерді оқытуға қаражат іздеуге дайын (18-Диаграмма).

Сіз өзіңіздің қызметкерлеріңіздің біліктілігін арттыру курстарына ақы төлеуге дайынсыз ба?

7. Қорытынды

Сауалнамаға қатысқан ҰЕҰ әлеуеті жоғары емес. Алайда, ағымдағы және 2022 жылдары алынған деректерді салыстыру нәтижелері бойынша сауалнамаға қатысушы ұйымдардың әлеуетінің өсуі байқалады.

Сауалнамаға қатысушы ұйымдардың ең үлкен үлесі халықтың әлеуметтік осал топтарын қолдау саласында жұмыс істейді (37,30%). Азаматтардың денсаулығын қорғауды және салауатты өмір салтын насихаттауды тағы 22% ҰЕҰ, 20,30% азаматтар мен ұйымдардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды таңдады. Респонденттердің 30,50%-ы «Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де әлеуметтік маңызы бар бағыттарды» атап өтті, бұл НҚА-де бар ҰЕҰ қызметінің бағыттарының пысықталмағанын немесе ұйымдардың едәуір үлесінде қызметтің белгілі бір бағытының жоқтығын көрсетуі мүмкін.

Ұйымдардың 60,00%-ы өз қызметін тек қаланың өзінде ғана жүзеге асырмайтынын атап өтті. Оның 21,00%-ы 8-ден астам облыста жобаларды іске асырады және 1,00%-ы (бір ұйым) Халықаралық қызметті жүзеге асырады.

ҰЕҰ-сауалнамаға қатысушылар өз қызметін жақын маңдағы аумақтарда немесе әлеуметтік жобаларды іске асыру үшін айтарлықтай бюджеттері бар аумақтарда жиі жүзеге асырады.

Табысы жоқ ұйымдардың үлесі өткен жылдан бастап 8,70%-ға қысқарды. Орташа кірістер мен жыл сайынғы орташа деңгейден жоғары кірістер ұйымдардың 35,00% құрайды. Зерттеу нәтижелеріне сәйкес, Астана қаласының орташа есеппен бір ҰЕҰ-ның бюджеті 10 миллион теңгеге тең, бұл өткен жылмен салыстырғанда 5 миллионға артық.

Қаржыландыру көздерінің танымалдылық рейтингі келесідей болды:

1. Жеке салымдар (құрылтайшылар, басшылар, ҰЕҰ мүшелері)
2. Мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс
3. Жеке қайырымдылық
4. Демеушілік көмек
5. Мемлекеттік гранттар
6. ҰЕҰ коммерциялық қызметі / ақылы қызметтер
7. Мүшелік жарналар
8. Халықаралық гранттар
9. Тендерлер (Мемлекеттік сатып алулар)
10. Қаржыландыру жоқ

Сауалнамаға қатысқандардың 5,00%-ы бірде-бір кіріс көзі жоқ екенін көрсетті, бұл 2022 жылғы бағалау нәтижелерінен екі есе көп. Орташа алғанда, ұйымдарда екі түрлі табыс көзі болды (2,04), бұл өткен жылғы көрсеткіштен (1,9) жоғары.

Көптеген ұйымдардың шағын штаты бар-бес адамға дейін (67,00%), бұл өткен жылмен салыстырғанда 5,20%-ға аз (72,2%). Штаты бес қызметкерден асатын ұйымдар 33% құрайды. Әлбетте, МЖӘ шарттары бойынша жұмыс істейтін қызметкерлер мен еріктілер саны еңбек шарттары бойынша жұмыс істейтін

қызметкерлер санына қарағанда «0-ден 5-ке дейін» төменгі шегінен асып түседі. Сондай-ақ, ұйымдағы қызметкерлер саны өткен жылмен салыстырғанда артқанын атап өткен жөн.

ҰЕҰ-респонденттердің шамамен бірдей үлесі штаттық қызметкерлер санының (31,00%) және МЖӘ шарттары бойынша жұмыс істейтін қызметкерлер санының (33,00%) артқанын атап өтті. Ұйымдардың 10,00% – бұл позициялар қысқарды.

ҰЕҰ-ның едәуір үлесі (42,00%) тартылатын еріктілер санының ұлғаюы байқалады, ал еріктілер санының азайғанын атап өткен ҰЕҰ үлесі 5,00% ғана құрады. Осылайша, ұйымдардың әлеуетін арттыру үшін еріктілер мен еріктілерді оқытуға қатысты ұсыныс ағымдағы жылы өзекті болып қала береді.

Соңғы 12 айда сауалнамаға қатысқан ҰЕҰ қызметкерлерінің көпшілігі 56,00% біліктілікті арттыру курстарынан, тренингтерден өтті. Сондай-ақ, ҰЕҰ-ның 49,00% - жобалар саны артты. Жобалар санының артуы ұйым қызметкерлерінің біліктілік деңгейінің артуына байланысты және керісінше.

Сауалнамаға қатысушы ҰЕҰ арасында ұйымның базалық нормативтік құжаттарын әзірлеуге айтарлықтай қажеттілік бар. Мұндай құжаттардың болуы жұмыс сапасын жақсартып отырып, қызметкерлердің жұмысын стандарттайды және осылайша айтарлықтай жеңілдетеді. Айта кету керек, өткен жылдың аутсайдерлік құжаттары ағымдағы жылы өз позицияларын айтарлықтай жақсартты.

Үкіметтік емес ұйымдардың арасында үкіметтік емес ұйымның жұмысын қажетті немесе едәуір жеңілдететін тиісті ресурстарға қажеттілік бар деп күтілуде: ұйымдардың басым көпшілігінде тренингтер өткізуге арналған жеке үй-жай (72,00%), баспа басылымы, журнал, бюллетень (77,00%), сондай-ақ өз үй-жайы немесе кеңсесі (71,00%) жоқ.

ҰЕҰ-респонденттердің ұйымның әртүрлі параметрлеріне қатысты бағалауы өте айқын. Ең нашар бағаларды көбінесе келесі аспектілер алды:

- 1) ұйымды және жобаларды басқару;
- 2) ұйымдардың материалдық-техникалық құралдары, болуы да, жай-күйі де;
- 2) қоғаммен байланыс.

Үкіметтік емес ұйымдардың қажеттіліктерінің едәуір бөлігі ұйымның адами ресурстарын, олардың дағдыларын, білімі мен жеке қасиеттерін дамытуға қатысты.

Сауалнама ұсынған қызметкерлердің барлық дағдылары сауалнамаға қатысқан ҰЕҰ арасында танымал. Үкіметтік емес ұйымдардың қызметкерлері үшін ең өзекті дағдылар:

- 1) басқарушылық ұйымдастыру дағдылары (Стратегиялық жоспарлау, жобалық менеджмент, командаларды басқару) – 70,00%;
- 2) тренингтік дағдылар (тренингтерді әзірлеу және өткізу, тренингтік әдістер) – 62,00%;
- 3) зерттеу дағдылары (ұсынымдар әзірлеу, тәжірибеге бағдарланған зерттеулер)- 62,00%;
- 4) Big data (үлкен деректер дағдылары, деректерді жинау және өңдеу) – 59,00%.

Жалпы, жоғарыда аталған дағдылардың әрқайсысын алу қажеттілігі 2022 жылғы зерттеу нәтижелерімен салыстырғанда 2-5%-ға төмендеді.

2022 жылдағыдай оқу іс-шараларының өзекті тақырыптары арасында көшбасшылар болды:

Бизнеспен және мемлекетпен қарым-қатынас орнату (51,00%);

Жобалар мен жобалық командаларды басқару (49,00%);

ҮЕҰ үшін қаржылық және қаржылық емес есептілік (39,00%).

Жалпы, оқу іс-шараларының жоғарыда аталған тақырыптарының өзектілігі 2022 жылғы зерттеу нәтижелерімен салыстырғанда 1-14%-ға төмендеді.

Респонденттердің басым көпшілігі өз қызметкерлерінде қажетті дағдыларды дамыту үшін оқытудың ең практикалық-бағдарланған түрлерін таңдады. Респонденттердің басым бөлігі үшін оқу іс-шараларын өткізудің қолайлы уақыты жұмыс күндері, күндізгі немесе кешкі уақытта келеді. Тақырыптың күрделілігіне байланысты респонденттер қысқа сабақтарды жиі таңдайды: 2-3 күн немесе 2-4 сағат.

Ұйымдардың жартысына жуығы қызметкерлердің оқу ақысын төлей алмайды (47,00%). Сауалнамаға қатысқан ҮЕҰ-ның шамамен 6,00%-ы ғана өз қызметкерлері үшін біліктілікті арттыру курстарын төлеуге дайын. Алайда, қалған 45,00% ҮЕҰ оқыту сапалы болатынына және ұйымның дамуына елеулі үлес қосуға мүмкіндік беретініне сенімді болған жағдайда қызметкерлерді оқытуға қаражат іздеуге дайын.

Жүргізілген бағалау қорытындысы бойынша Астана қаласының үкіметтік емес ұйымдарының әлеуеті 2022 жылдан бастап айтарлықтай артқаны анық, алайда жыл сайын жаңа ұйымдарды тіркеу жалғасып жатқанын ескерсек, қаланың азаматтық орталығында әлі де жұмыс істеу керек.